

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

יב:

תורה אור השלם

1. כיום השביעי בטוב לב הפלך בין אמר למתוקן בוקא רבנא בנתא אבנתא ותר וברכב שנעת הקדישים המשרתים את פני המלך אחשוורוש: אסתר א' א'.
2. אחר הדברים הנאמרים כשר חמת המלך אחרושוש ובר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה: אסתר ב' א'.
3. והקאן המלכה ושתי לבוא כדבר המלך אשר ביד השרים וקאן המלך מאר ומתו בקרה: אסתר ב' א'.
4. ואמר המלך לחקים דעי העתים כי בן דבר המלך לפני כל יד דבר דין: אסתר א' ג'.
5. שאן מאב מעניו ושקט הוא אל שקטו ולא הורק מבלי אל כלי ונולדה לא הלך על כן עמד טעמו בו וריחו לא נפד: יסד'יהו מה יא'.
6. והקרב אליו ברישא שתר אוקתא תרישא מרס מרסא ממוןן שבעת שרי פרס ומדי ראי פני המלך השכיבם ראשנה במלכותו: אסתר א' יד'.
7. והתור הדביעי תריש ושתי וישיפה שביעים ויב יהו במלכותא:
8. יאמר ממוןן לפני המלך והשרים אל על המלך לבדו עותה ושתי המלכה כי על כל השרים ועל כל העתים אשר בל מדינת המלך אחשוורוש: אסתר א' כל'.
9. וישלח השרים אל כל ידועת המלך אל מדינה מדינה בכתבה ואל עם עב נלשונן לחיות כל איש שרר בביתו ומדבר בלשון עמה: אסתר א' כב'.
10. ויפקד המלך וקריים בכל מדינות אלכותו ויבקעו את כל עדה בתולה טובת זרואו אל שישן הבירה לל בית העתים אל יד גאן סרית המלך שמר גאשים: ונתון.
11. זמוריקה: אסתר ב' ג'.
12. כל ערים ועשה עדה בתולה ונמנה לפני המלך ותהי לו אבנת השבכה בדישת הם לאדני המלך: מלכס א א ב.
13. איש יהודי היה שישן הבירה ושמו ירכיבן בן אהרן בן שמעי זן קיש איש מדינה: אסתר ב' ה'.

שפחה בה צרעה. כירושלמי מפרש דילפינן גגור דכתיב גבי ושתי מנגזר דכתיב גבי עויה כשנלטרע דכתיב זיל אנבי עסון ומואב דיתבי בדוכותיהו בחמרא. וקשה דלא פרק פרק וזי עמון נמקומו יושב והלא כל סממרי ונלגלו לכך פרימ' דגרסינן הכל מואב למוד דקלא נמי לא הויכר אלל מואב דכתיב שאנן מואב ונכרכות נמי לא גרסינן אלל עמון וזמא העעס התירו ליהודה גר העמוני לנל בקהל אלל משמע דגרי אינן לא רזו להמיר לנל בקהל לפי שלל גלגל סממרי מזרס ואל גלגל מואב ומיהו קשה דנכרכות משמע בזמא שהכתיב סממריני גלגל עמון וזירמיה משיב לכו בזמון שהגלה נכודנרר יי' לפי שסממריני היה ראשון שגלגל נקרא הכל על שמו ועלוי כתיב וסכרי גזולות עמיס ועמיותמיהס שסמאי אלל ודאי עיקר המורכב היה ע"י נכודנרר: **ממוכן**. י"ס מדגש שהיה דנאל ולפי שהיה נשוי לשרית שהיה גדולה ממנו שלא היה יכול לכופה לדבר כלשונו יען לעשות כן: כל

בבוציני יביום השביעי כמוב לב המלך ביין אמו עד השתא לא טב לביה בחמרא אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין בד"ת ובדברי תשבות אבל עובדי כוכבים שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא כדברי תיפלות וכן בסעודתו של אותו רשע הללו אומרים מדיות נאות והללו אומרים פרסיות נאות אמר להם אחשוורוש כלי שאני משתמש בו אינו לא מדיי ולא פרסי אלא כשריי רצונכם לראותה אמרו לו אין ובלכד שתהא ערומה^א שבמרה שאדם מודד בה מודדוין לו מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערומותו ועושה בהן מלאכה בשבת^ב היינו דכתיב: אחר הדברים האלה כשוך חמת המלך אחשוורוש זכר את ושתי ואת חמת עשתה ואת אשר נגזר עליה כשם שעשתה כך נגזר עליה: וזמאן המלכה ושתי מכדי פריצתא הואי דאמר מר שניהן לדבר עבירה נתכוונו מ"ט לא אתאי א"ר יוסי בר חנינא מלמד שפחה בה צרעה במתניתא תנא [בא גבריאל ועשה לה זנב] ויקצף המלך מאד^א אמאי דלקה ביה כולי היא אמר רבא שלחה ליה^ב בר אהוריירה דאבא אבא לקבל אלפא כמרא שתי ואל רוי וההוא גברא אשתמי בחמריה מיד וחמתו בערה בו יואמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים אמר להו דיניה לי אמרו הוי עביד נימא ליה קמלה למחר פסק ליה חמריה^א ובעי לה מינן נימא ליה שבקה קא מולולה במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכותיהו בחמרא דיתבי על דורדייה ועממא אמרו ליה דכתיב^א שאנן מואב כנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד מעמו בו וריחו לא נפד מיד^ב והקרוב אליו כרשנא שתר אדימתא תרישא א"ר לוי בר פסוק זה על שום קרבנות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כל בש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תרוין אדמתא כלום בנו לפניך מובח אדמא תרישית כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתיב כהו תרישית ושהם וישפה מרס כלום מירסו בדם לפניך מרסנא כלום מירסו כמנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך יואמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ילמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפרענות אמר רב כהנא^א מכאן שההדיוט קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא^ב אלמלא אגרות הראשונות לא נשתיר משונאיהן של ישראל שרד ופליט אמרי מאי האי דשרד לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרוח בכתיה פרדשכא ליהו^א ויפקד המלך פקדיים א"ר מאי דכתיב^א כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולה דכתיב^ב ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתיא אייתה ניהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשוורוש דכתיב ויפקד המלך פקדיים כל מאן דהוה ליה ברתיא אייתה ניהליה וכסיל יהודי היה בשושן הבירה וגו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחוסיה^א ואויל עד בנימין אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שהאי עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמוע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי^א אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה^א אמר רבא בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחות משפחות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליין מרדכי דלא קמליה דוד לשמעיה בן גרא ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא רבא מה עשה לי יהודי ומה שלם לי ימיני מה עשה לי יהודי דלא

בבוציני יביום השביעי כמוב לב המלך ביין אמו עד השתא לא טב לביה בחמרא אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין בד"ת ובדברי תשבות אבל עובדי כוכבים שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא כדברי תיפלות וכן בסעודתו של אותו רשע הללו אומרים מדיות נאות והללו אומרים פרסיות נאות אמר להם אחשוורוש כלי שאני משתמש בו אינו לא מדיי ולא פרסי אלא כשריי רצונכם לראותה אמרו לו אין ובלכד שתהא ערומה^א שבמרה שאדם מודד בה מודדוין לו מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערומותו ועושה בהן מלאכה בשבת^ב היינו דכתיב: אחר הדברים האלה כשוך חמת המלך אחשוורוש זכר את ושתי ואת חמת עשתה ואת אשר נגזר עליה כשם שעשתה כך נגזר עליה: וזמאן המלכה ושתי מכדי פריצתא הואי דאמר מר שניהן לדבר עבירה נתכוונו מ"ט לא אתאי א"ר יוסי בר חנינא מלמד שפחה בה צרעה במתניתא תנא [בא גבריאל ועשה לה זנב] ויקצף המלך מאד^א אמאי דלקה ביה כולי היא אמר רבא שלחה ליה^ב בר אהוריירה דאבא אבא לקבל אלפא כמרא שתי ואל רוי וההוא גברא אשתמי בחמריה מיד וחמתו בערה בו יואמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים אמר להו דיניה לי אמרו הוי עביד נימא ליה קמלה למחר פסק ליה חמריה^א ובעי לה מינן נימא ליה שבקה קא מולולה במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי בדוכותיהו בחמרא דיתבי על דורדייה ועממא אמרו ליה דכתיב^א שאנן מואב כנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד מעמו בו וריחו לא נפד מיד^ב והקרוב אליו כרשנא שתר אדימתא תרישא א"ר לוי בר פסוק זה על שום קרבנות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כל בש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תרוין אדמתא כלום בנו לפניך מובח אדמא תרישית כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתיב כהו תרישית ושהם וישפה מרס כלום מירסו בדם לפניך מרסנא כלום מירסו כמנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך יואמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ילמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפרענות אמר רב כהנא^א מכאן שההדיוט קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא^ב אלמלא אגרות הראשונות לא נשתיר משונאיהן של ישראל שרד ופליט אמרי מאי האי דשרד לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרוח בכתיה פרדשכא ליהו^א ויפקד המלך פקדיים א"ר מאי דכתיב^א כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולה דכתיב^ב ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתיא אייתה ניהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשוורוש דכתיב ויפקד המלך פקדיים כל מאן דהוה ליה ברתיא אייתה ניהליה וכסיל יהודי היה בשושן הבירה וגו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחוסיה^א ואויל עד בנימין אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שהאי עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמוע אל תפלתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי^א אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה^א אמר רבא בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי אביו מבנימין ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחות משפחות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליין מרדכי דלא קמליה דוד לשמעיה בן גרא ומשפחת בנימין אמרה מינאי קאתי רבא אמר כנסת ישראל אמרה לאידך גיסא רבא מה עשה לי יהודי ומה שלם לי ימיני מה עשה לי יהודי דלא

גליון הש"ס
נב' אבד ר"ב כמאן שההדיוט כ"י ע"י יושל' פקד ר' פסח' ר"ב ע"י: פקד ר' אבד ר"ב אלמלא ע"ל כל ע"ל מדינה אלמלא: רש"י ד"ה נע"י לא נפד: ע"י דבר נמנה בספר מקום שמואל:

הגהות הב"ב
(א) נב' מלמלא כמאן לביכך נגזר עליה בשבת היט דכתיב: (ב) שם ויקצף המלך מלד והמתו בערה בו אמתו לקח: (ג) שם פסקו ליה חמריה ודכיר לה ובעי לה מינן: (ד) שם ליחוסיה דליויל עד גיתת מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו ומינת אלל מתקן: (ה) רש"י ד"ה אמרי מאי וכו' ליתות כל לשם שרד כמאן שפשיטא שאף הגרן: (ו) ד"ה ענה וכו' נפדיה ליה לביכך כל לשם וכו' ומתערה הרה כסיל וכו' הס'ד:

הגהות מר"ב רגשבורג
א' רש"י ד"ה ענה וכו' נפדיה ליה לביכך כל לשם וכו' ומתערה הרה כסיל וכו' ומתערה הרה כסיל וכו' הס'ד:

רבינו תנאל
סכו רביעית הוין יין לבד. איתו קרי ואיתתה בוציני. פי' שיהיה ליוני. תלבונו. מ"י מובח בנימוסו. י' סעורין כדתי כל התורה י' כעדי שהיה כדורו דיוע

יהוה כעדי שהיה כדורו דיוע ויהוה כמעות. ורבה בר רב הונא עדיף מיניה. כענותו. דהא אסר רבא חלל מילי כעאי משימאי חכמיה דרב הונא ועימיה דרב חסדא ורבה בר רב הונא לא יתבו לוי.